МОЖЛИВОСТІ ТА ПРОБЛЕМАТИКА ВИКОРИСТАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ТЕХНІКО-КРИМІНАЛІСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У РОЗСЛІДУВАННІ ЗЛОЧИНІВ

Арешонков В. В.

Стаття присвячена вивченню можливостей окремих різновидів техніко-криміналістичних досліджень. Наголошується на тому, що результати техніко-криміналістичних досліджень полягають в отриманні орієнтуючої та доказової інформації, яку практично неможливо отримати будь-яким іншим шляхом, тому їх ефективне проведення та подальше використання має велике значення для розкриття та розслідування злочинів. Зазначається, що результати техніко-криміналістичних досліджень, які проводяться на початковому етапі розслідування, можуть бути використані для: планування й організації оперативно-розшукових заходів; обґрунтування рішення щодо затримання особи та рішення щодо проведення невідкладних слідчих (розшукових) дій; висунення та перевірки окремих та загальних версій; реконструкції події, яка сталась на місці скоєння злочину; моделювання невідомого злочинця, складання його криміналістичного портрету; вирішення питання про визнання об'єктів речовими доказами; планування, підготовки та проведення слідчих (розшукових) дій. Констатовано, що результати техніко-криміналістичних досліджень, проведених на початковому етапі розслідування, використовуються у процесі подальшого, коли встановлено особу підозрюваного. Водночас у доказуванні ключове значення мають судові експертизи, більша частина яких у кримінальних провадженнях є криміналістичними, результатом яких є отримання нової інформації та підтвердження вже встановлених фактів. Наголошується, що така інформація має не орієнтуюче, а саме доказове значення. Підкреслено, що, попри важливість зазначеної інформації для розслідування та постійне вдосконалення правових, організаційних, інформаційних, технічних та інших аспектів діяльності органів, установ та безпосередніх підрозділів, які відповідають за її збір та подальше вивчення, дотепер залишається низка проблем, які негативно відображаються на розслідуванні злочинів. Серед таких проблем у статті виділено часто неможливість використання результатів пошуку й огляду; майже не використання можливостей попередніх досліджень; використання можливостей перевірки

за криміналістичними обліками не повною мірою; наявність випадків не призначення криміналістичних експертиз; призначення таких експертиз, але із суттєвими недоліками; призначення таких експертиз, але в подальшому неефективне використання їхніх результатів.

Ключові слова: криміналістична техніка, техніко-криміналістичні дослідження, криміналістичні експертизи, доекспертні й експертні дослідження, результати дослідження.

Areshonkov V. V. Possibilities and problems of using the results of technical-forensic research in crime investigation

The article is devoted to the study of the possibilities of certain types of technical-forensic research. It is emphasized that the results of technical-forensic research are to obtain indicative and evidentiary information, which is almost impossible to obtain in any other way, so their effective conduct and subsequent use is extremely important for the detection and investigation of crimes. It is noted that the results of forensic investigations, which are conducted at the initial stage of the investigation, can be used for: planning and organization of operational and investigative measures; substantiation of the decision on detention of the person and the decision on carrying out urgent investigative (search) actions; nomination and verification of individual and general versions; reconstruction of the event that took place at the crime scene; modeling of an unknown criminal, compiling his forensic portrait; resolving the issue of recognizing objects as material evidence; planning, preparation and conduct of investigative (search) actions. It is stated that the results of technical-forensic research conducted at the initial stage of the investigation are used in the future, when the identity of the suspect is established. At the same time, forensic examinations are of key importance in proving, most of which in criminal proceedings are forensic, the result of which is the receipt of new information and confirmation of already established facts. It is emphasized that such information is not indicative, but rather probative. It is emphasized that despite the importance of this information for the investigation and continuous improvement of legal, organizational, informational, technical and other aspects of the bodies,

institutions and direct units responsible for its collection and further study, there are still a number of problems that negatively affect crime investigation. Among such problems, the article often highlights the inability to use search and review results; almost no use of opportunities for previous research; use of opportunities for verification of forensic records not in full; the existence of cases of non-appointment of forensic examinations; appointment of such examinations, but with significant shortcomings; appointment of such examinations, but in the future not effective use of their results.

Key words: *forensic technique, technical-forensic researches, forensic examinations, pre-expert and expert researches, research results.*

Постановка проблеми та її актуальність. Техніко-криміналістичні дослідження, до яких, на нашу думку, належать пошук слідової інформації, її огляд, попереднє дослідження, перевірка за обліками та криміналістична експертиза, проводяться протягом усього розслідування, тому їхні результати у вигляді орієнтуючої та доказової інформації можуть бути використані на будь-якому з його етапів.

Попри важливість зазначеної інформації для розслідування та постійне вдосконалення правових, організаційних, інформаційних, технічних та інших аспектів діяльності органів, установ та безпосередніх підрозділів, які відповідають за її збір та подальше вивчення, дотепер залишається низка проблем, які негативно відображаються на розслідуванні злочинів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різні аспекти проблематики, пов'язаної з використанням результатів окремих різновидів техніко-криміналістичних досліджень, розглядали у своїх роботах Р.С. Белкін, В.Г. Гончаренко, А.В. Іщенко, Н.І. Клименко, І.В. Пиріг, М.В. Салтєвський, Е.Б. Сімакова-Єфремян, В.Ю. Шепітько, М.Г. Щербаковський та інші. Проте потрібно зауважити, що техніко-криміналістичні дослідження у вигляді окремої категорії криміналістичної техніки науковцями майже не виділялись, тому комплексно дане питання потребує подальшого вивчення.

Мета статті полягає у вивченні можливостей окремих різновидів техніко-криміналістичних досліджень, визначенні наявної проблематики в даній сфері.

Виклад основного матеріалу. Натепер більшість учених-криміналістів виділяють у методиці розслідування початковий, подальший та заключний етапи. Уважається, що початковий етап розпочинається з моменту внесення слідчим

інформації про вчинення кримінального правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань і триває до моменту встановлення особи підозрюваного. Подальший етап починається з винесення повідомлення про підозру і спрямований на доведення (або спростування) його вини. Водночас встановлюються всі обставини вчиненого правопорушення, систематизуються наявні докази, на їхній основі передбаченим кримінальним процесуальним законодавством способом виносяться рішення про закінчення кримінального провадження. На кожному з етапів слідчим вирішуються певні завдання. Водночас використовується наявна інформація, одним із джерел якої виступають також результати техніко-криміналістичних досліджень.

Р.С. Белкін характеризує діяльність слідчого на початковому етапі як «інтенсивний пошук, виявлення і закріплення доказів. На цьому етапі здійснюється основна робота з розкриття злочину. Дії слідчого та оперативних працівників на цьому етапі характеризується максимальною оперативністю, у більшості випадків масованістю, невідкладністю» [1, с. 784-785]. Найбільш інформативною слідчою (розшуковою) дією на початковому етапі розслідування є огляд місця події. Під час даної слідчої дії проводяться такі техніко-криміналістичні дослідження, як пошук слідової інформації, її огляд та попереднє дослідження. Результати проведених техніко-криміналістичних досліджень можуть бути використані для встановлення таких обставин:

1. Кількості осіб, які вчинили злочин, напрямку їх руху до місця події та з нього. Про це можуть свідчити результати дослідження слідів рук, взуття, транспортних засобів, волочиння чогось тощо.

2. Даних про особу підозрюваного (підозрюваних), як-от: стать, вік, зріст, професійна приналежність, особливості будови окремих частин тіла, звички. Ці дані можуть бути отримані після дослідження слідів рук, взуття, одягу, зубів, знарядь зламу, застосування спеціального інструменту й обладнання тощо.

3. Інформація про знаряддя вчинення злочину може бути отримана після дослідження залишених слідів зламу, транспортних засобів, застосування вогнепальної зброї чи вибухових пристроїв тощо.

4. Механізм злочинної події, час учинення злочину можуть бути встановлені після дослідження обстановки місця події загалом, взаєморозташування слідів тощо.

На вирішення зазначених завдань спрямовані й результати попередніх досліджень, що проводяться як на місці події, так і відразу після її закінчення, а також тоді, коли немає місця події як такого.

Що стосується безпосередніх об'єктів, то, окрім класифікаційних (віднесення об'єктів до певного класу, роду, виду, підвиду, а також встановлення спільності родової або групової приналежності) та ідентифікаційних (встановлення індивідуальної тотожності об'єктів) завдань, попередніми криміналістичними дослідженнями також можуть вирішуватись низка діагностичних питань.

Попереднім дослідженням слідів рук може бути встановлено: придатність слідів для ідентифікації особи; якою рукою та яким пальцем залишені сліди, механізм їх утворення (захоплення, торкання, удар); будову кисті руки й окремих пальців (відсутність пальців, наявність мозолів, рубців, шрамів тощо), наявність сторонніх предметів на пальцях; приблизний зріст, стать та вік особи, яка залишила сліди [2, с. 581].

Виявлені на місці події як окремі сліди ніг чи низу взуття, так і їх «доріжка» дозволяють визначити індивідуальні особливості взуття, пов'язані з експлуатацією чи його ремонтом, визначити стать, приблизний вік, зріст, фізичний стан (повнота, кульгавість, втома, ураження нервової системи, стан сп'яніння) особи, яка їх залишила, манеру пересуватися (особливості ходьби, бігу, розподіл навантаження тощо), спрямування, темп та послідовність руху, наявність предметів маскування ходьби чи допомоги в її здійсненні (протези, костилі тощо), а також кількість осіб, які їх залишили [3, с. 91-92].

Попереднім дослідженням слідів транспортних засобів та частин їхніх деталей можна визначити: індивідуальні особливості шини; тип та різновид шини; вид, марку, модель та колір транспортного засобу; кількість транспортних засобів на місці злочину, напрямок їхнього руху та характер переміщення; механізм утворення виявлених слідів, зокрема кут та місце зіткнення з перешкодою; деталі транспортного засобу, які були пошкоджені, як саме.

Вивчення слідів знарядь та інструментів зламу дозволяє: встановити їх тип, різновид та індивідуальні особливості, призначення таких знарядь та сферу їх застосування; з'ясувати спосіб і обставини зламу, визначити вид та напрямок дії на перепону, витрачений на це час, послідовність утворення слідів; отримати деякі дані щодо професійних навиків особи, її зросту, фізичної сили,

комплексії, вона є правою чи лівою; виявити негативні обставини, які свідчать про інсценування злочину [4, с. 47-48].

Попереднім дослідженням слідів вогнепальної зброї на елементах патрона та різноманітних перешкодах може бути визначено: чи утворено пошкодження пострілом із вогнепальної зброї; вид, систему та модель зброї, яка застосовувалась під час учинення злочину; напрямок та дистанцію пострілу, а також місце, з якого зроблено постріл; кількість і послідовність пострілів; ознаки пострілу, що свідчать про самогубство або, навпаки, завдання ушкоджень потерпілому іншою особою; спосіб виготовлення зброї та спорядження патронів, а також інструмент, який для цього був використаний; наявність спеціальних навичок в особи, яка виготовила саморобну зброю, або в особи, стріляла [5, с. 31-33].

Шляхом проведення попередніх вибухотехнічних досліджень, вивченням слідів даної категорії можна встановити: природу вибуху (кримінальний, промисловий, побутовий); розташування епіцентру вибуху та приблизну його потужність; вид і тип вибухової речовини чи вибухового пристрою, спосіб їх виготовлення й ініціювання (підриву); індивідуальні особливості інструментів, які використовувались для виготовлення вибухового пристрою, їх тип та вид; наявність спеціальних навичок в особи, яка виготовила вибуховий пристрій або його встановила.

За слідами крові, які виявлені на місці події, може бути отримана інформація щодо виду крові (венозна чи артеріальна), імовірної давності та механізму утворення слідів, зокрема й щодо висоти падіння крапель крові, взаємного положення потерпілого і злочинця в момент завдання тілесних ушкоджень, факту переміщення, напрямку та характеру руху закривавленого тіла. Дослідженням волосся можна встановити його приналежність, визначити колір, форму, довжину, механізм (спосіб) відділення, факт фарбування чи завивки.

Нами наведено далеко не повний перелік об'єктів і можливостей їх попереднього дослідження.

Результати попереднього дослідження, на думку О.І. Дворкіна, можуть бути використані для: «а) вирішення питання про порушення кримінальної справи; б) побудови та перевірки слідчих версій; в) розробки оперативно-розшукових заходів; г) вирішення питання про приєднання предмета до справи як речового доказу; ґ) побудови тактики окремих слідчих дій; д) призначення експертних досліджень».

пертизи й оцінки висновку експерта» [6, с. 17]. Загалом поділяємо зазначені вище думки науковця, розглянемо випадки використання попередніх досліджень детальніше.

Відповідно до ст. 214 Кримінального процесуального кодексу (далі - КПК) України, «слідчий, дізнавач, прокурор невідкладно, але не пізніше 24 годин після подання заяви, повідомлення про вчинене кримінальне правопорушення або після самостійного виявлення ним з будь-якого джерела обставин, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення, зобов'язаний внести відповідні відомості до Єдиного реєстру досудових розслідувань, розпочати розслідування». Саме для виявлення обставин, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення, можуть використовуватись результати огляду та попереднього дослідження об'єктів.

Для побудови та перевірки слідчих або розшукових версій також використовуються результати техніко-криміналістичних досліджень. Вище нами були розглянуті можливі дослідження, що є основою для побудови версій щодо зовнішнього вигляду, анатомічних та функціональних ознак злочинця. Шляхом аналізу окремих слідів на місці події можна висунути версії про вподобання та звички злочинця, приналежність до певної професії, отже, і про місця його можливого виявлення. Результати техніко-криміналістичних досліджень можуть допомогти в пошуку знарядь учинення злочину, інших речових доказів. Наприклад, за допомогою проведення аналізу знайдених на місці події гільз можна визначити калібр та марку зброї, звузивши коло пошуку, або встановити ознаки використання переробленої чи атипової зброї.

Відповідно до ст. 98 КПК України, «речовими доказами є матеріальні об'єкти, які були знаряддям вчинення кримінального правопорушення, зберегли на собі його сліди або містять інші відомості, які можуть бути використані як доказ факту чи обставин, що встановлюються під час кримінального провадження, у тому числі предмети, що були об'єктом кримінально протиправних дій, гроші, цінності та інші речі, набуті кримінально протиправним шляхом або отримані юридичною особою внаслідок вчинення кримінального правопорушення». Визначити приналежність виявлених предметів до категорії речових доказів слідчий може також за допомогою результатів досліджень зазначеної категорії. Результати досліджень дозволяють виявити збіг ознак зовнішньої чи внутрішньої будови об'єкта з ознаками слідів злочину,

отримати таким чином підстави для віднесення його до речових доказів. Іноді навпаки, встановлюється, що виявлені об'єкти не мають стосунку до речових доказів.

Результати техніко-криміналістичних досліджень можуть бути використані для побудови тактики проведення подальших слідчих (розшукових) дій. Під час проведення обшуку результати таких досліджень дозволять слідчому цілеспрямовано звернути увагу на пошук певних об'єктів, зовнішній вигляд та властивості яких було визначено в результаті аналізу та попереднього дослідження слідів на місці події.

Отже, результати техніко-криміналістичних досліджень, які проводяться на початковому етапі розслідування, можуть бути використані для [7, с. 224-225]:

- планування й організації оперативно-розшукових заходів, розшуку злочинця, розшуку засобів та знарядь злочину, отже, розкриття злочину за гарячими слідами;
- обґрунтування рішення щодо затримання особи (наприклад, у разі виявлення на руках потерпілого залишків продуктів пострілу, виявлення волокон одягу злочинця на місці події або навпаки тощо) та рішення щодо проведення невідкладних слідчих (розшукових) дій (обшук, освідування тощо);
- висунення та перевірки окремих та загальних версій щодо події злочину, а також щодо інших елементів, які входять до складу злочину;
- реконструкції події, яка сталась на місці скоєння злочину, та реконструкції злочину загалом;
- моделювання невідомого злочинця, складання його криміналістичного портрету, зокрема й методом криміналістичного профілювання;
- вирішення питання про визнання об'єктів речовими доказами;
- планування, підготовки та проведення слідчих (розшукових) дій, зокрема й підготовки, призначення й оцінки криміналістичних експертиз.

Проведене анкетування серед співробітників слідчих підрозділів Національної поліції України (слідчі, інспектори криміналісти) і експертних підрозділів Експертної служби України дозволило констатувати наявність низки проблем, пов'язаних із зазначеними вище різновидами техніко-криміналістичних досліджень, які негативно позначаються на якості та строках розслідування. Серед них такі:

- часто неможливе використання результатів пошуку й огляду у зв'язку з низькою якістю отримання первинної інформації (38% опитаних

респондентів). Слідова інформація або взагалі не вилучається, або вилучається з порушенням правил її вилучення, наслідком чого стають висновки експерта про непридатність до використання такої інформації;

- здебільшого не використовуються можливості попередніх досліджень (98% опитаних респондентів), отже, втрачається орієнтувальна інформація, яка необхідна для розкриття злочину за гарячими слідами. Такі дослідження натепер фактично не проводяться, передусім через те, що вони не зазначені в жодному нормативно-правовому акті;

- використання можливостей перевірки за криміналістичними обліками не повною мірою (34% опитаних респондентів), що також призводить до втрати орієнтувальної інформації. Це пов'язано передусім із низьким відсотком запитів слідчих на їх перевірку, а також, меншою мірою, з недоліками в роботі самих обліків.

Технологічний процес проведення техніко-криміналістичних досліджень передбачає його безперервність, тобто використання результатів досліджень, отриманих на певному етапі, як основи для наступного. Тому результати техніко-криміналістичних досліджень, проведених на початковому етапі розслідування, використовуються під час подальшого, коли встановлено особу підозрюваного. Подальший етап, як зазначалось раніше, починається з оголошення повідомлення про підозру і спрямований на формування доказової бази, достатньої для пред'явлення обвинувачення.

Особливе місце в системі доказування посідають судові експертизи, більша частина яких у кримінальних провадженнях є криміналістичними.

М.Г. Щербаківський виділяє чотири основні взаємопов'язані один з одним напрями використання висновку експерта: 1) кримінально-правовий - кваліфікація злочинних дій (встановлення ознак, елементів складу злочину); 2) кримінально-процесуальний - отримання нових доказів, перевірка інших доказів, формування комплексів доказів, обґрунтування процесуальних рішень; 3) криміналістичний - висунення та перевірка версій, моделювання механізму злочину, подолання протидії розслідуванню; обґрунтування тактичних рішень слідчого, ідентифікація осіб та предметів; 4) кримінологічний - встановлення обставин, які сприяли вчиненню злочинів» [8, с. 421-422]. Ми погоджуємось із цією тезою, але вважаємо, що результати криміналістичних експертиз меншою мірою впливають на кваліфікацію злочинних дій, оскільки така діяльність слідчого є завданням

початкового етапу розслідування, у правильній кваліфікації суттєве значення, імовірно, мають техніко-криміналістичні дослідження на місці події, особливо попередні дослідження. Ключове значення експертиз у доказуванні - їх використання для отримання нової інформації та підтвердження вже встановлених фактів. Навіть більше, така інформація має не орієнтувальне, а саме доказове значення.

Отримання нової інформації також можливе проведенням слідчих (розшукових) дій із використанням висновку експерта. Так, під час проведення допиту слідчий може застосувати прийоми, пов'язані із пред'явленням висновку експерта: пред'явлення висновків однієї експертизи; пред'явлення висновків кількох експертиз із «наростаючою» або «спадаючою» силою; пред'явлення підозрюваному фрагментів висновку експерта (спочатку підсумків, а потім - усього документа); комбіноване ознайомлення підозрюваного з результатами експертизи та демонстрація речових доказів; пред'явлення висновків експерта в комплексі інших взаємопов'язаних доказів (речові докази, документи тощо) з «наростаючою» або «спадаючою» силою тощо [9, с. 166].

Будь-яка криміналістична ідентифікаційна експертиза слугує підтвердженням певної інформації, наприклад, дактилоскопічна експертиза підтверджує присутність людини на місці події, експертиза зброї - здійснення пострілів із конкретної зброї, трасологічна - відкриття перешкоди саме цим пристроєм або перекушування дужки замка саме цими кусачками. Результати трасологічних експертиз у сукупності з даними огляду місця події можуть підтвердити інформацію, отриману після проведення слідчого експерименту.

Велике значення мають також криміналістичні діагностичні та ситуаційні експертизи. Останніми вирішуються завдання, які ставляться перед експертом під час дослідження ситуації взаємодії, механізму й умов, у яких вона відбувалась (наприклад, визначення місця взаєморозташування того, хто стріляв, і особи, у яку стріляли тощо), а діагностичними - завдання зі встановлення стану та властивостей об'єктів (наприклад, встановлення справності вогнепальної зброї, боєприпасів; визначення придатності слідів для ідентифікації тощо).

Що стосується криміналістичних експертиз, то основними проблемами використання їхніх результатів (зокрема, проблеми їх призначення, які впливають на результати) є: 1) криміналістичні експертизи взагалі не призначаються за наявності

потенційного об'єкта дослідження (7% опитаних респондентів); 2) криміналістичні експертизи призначаються, але неякісно, що пов'язано, наприклад, з поставленими питаннями, якістю наданої слідчої інформації, якістю наданих порівняльних зразків (32% опитаних респондентів); 3) криміналістичні експертизи призначаються, але в подальшому їхні результати використовуються слідчими неефективно або взагалі не використовуються (9% опитаних респондентів).

Причини зазначених недоліків досить різні, наприклад, необізнаність слідчих щодо можливостей експертних досліджень; самовпевненість слідчих у неякісності вилучених слідів; небажання призначати експертизу у зв'язку з наявністю та достатністю, на думку слідчого, інших доказів; небажання слідчого витрачати час на транспортування матеріалів в обласний центр із віддаленого регіону; недостатня кваліфікація слідчих тощо.

Натепер існує багато різновидів поєднання судових експертиз в одній комплексній криміналістичній експертизі. Дана експертиза дозволяє вирішити завдання, яке окремо в межах однієї експертизи вирішити просто неможливо.

Нині є багато поєднань криміналістичних або криміналістичної й інших видів судових експертиз, серед яких: почеркознавча та технічна експертизи документів; трасологічна та біологічна експертизи та/або експертиза матеріалів, речовин та виробів; експертиза зброї та слідів і обставин її використання й експертиза матеріалів, речовин та виробів; вибухотехнічна й експертиза матеріалів, речовин та виробів; технічна експертиза документів та комп'ютерно-технічна експертиза; судова медична й експертиза зброї та слідів і обставин її використання тощо. Загалом таких експертиз налічується приблизно двадцять [10, с. 207-208].

Отже, поєднанням декількох експертиз досягається суттєве розширення можливостей наявних класів, родів і видів судових експертиз у розслідуванні злочинів. Наприклад, комплексними експертизами, принаймні одна з яких є криміналістичною, можна встановити: механізм виникнення слідів хімічної чи біологічної природи, а також ототожнити об'єкти, що їх залишили; факт утворення пошкоджень на місці події внаслідок вибуху вибухового пристрою та належності об'єктів, вилучених із місця події, до вибухових пристроїв; послідовність змін стану елементів речової обстановки під впливом чинників пожежі, на підставі цього сформулювати висновок про місце,

час виникнення та тривалість останньої; механізм утворення пошкодження у товарі та вплив на якість і вартість товару; приналежність пошкоджень до вогнепальних; тип снаряда за пошкодженнями на перепоні, спосіб його виготовлення; предмети, ділянки місцевості, приміщення, осіб за зображеннями, які зафіксовані на аналогових та цифрових відеозаписах або їхніх фрагментах, та багато іншого.

Проте дотепер наявні проблеми, через які можливості комплексних експертиз використовуються не повною мірою, що негативно відбивається на здійсненні кримінальних проваджень. Серед них відсутність в інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень, затвердженої наказом Міністерства юстиції України № 53/5 від 8 жовтня 1998 р., чіткого переліку комплексних експертиз, зокрема й криміналістичних, а також переліку питань, які можуть бути ними вирішені. Окрім цього, більшість інформаційних джерел (довідники, методичні рекомендації тощо) не містять вичерпної інформації про комплексні судові експертизи. Усе це призводить до недостатньої обізнаності про них осіб, які беруть участь у кримінальних провадженнях.

Висновки. На підставі зазначено можна зробити такі висновки:

1. Результати техніко-криміналістичних досліджень полягають в отриманні орієнтувальної та доказової інформації, яку практично неможливо отримати будь-яким іншим шляхом, тому їх ефективне проведення та подальше використання має особливе значення для розкриття та розслідування злочинів.

2. Натепер із використанням результатів зазначених досліджень у розслідуванні злочинів є проблеми, серед яких такі: часто неможливо використати результати пошуку й огляду; майже не використовуються можливості попередніх досліджень; не повною мірою використовуються можливості перевірки за криміналістичними обліками; іноді криміналістичні експертизи не призначають; призначають такі експертизи, але із суттєвими недоліками; призначають такі експертизи, але в подальшому їхні результати використовують неефективно або взагалі не використовують.

3. Причини таких проблем досить різні, проте їх ґрунтовний аналіз та розроблення шляхів їх вирішення є предметом подальшого наукового дослідження.

Література

1. Белкин Р.С. Курс криминалистики : учебное пособие для вузов. 3-е изд., доп. Москва : Юнити-Дана ; Закон и право, 2001. 837 с.
2. Разумов Э.А., Молибога Н.П. Осмотр места происшествия : учебно- методическое пособие. Киев : РИО МВД Украины, 1994. 672 с.
3. Майлис Н.П. Судебная трасология : учебник для студентов юридических вузов. Москва : Экзамен ; Право и закон, 2003. 272 с.
4. Сырков С.М., Меженцев Г.Н. Предварительное исследование следов орудий взлома на месте кражи : учебное пособие. Москва : ВНИИ МВД СССР, 1985. 68 с.
5. Кофанов А.В., Михальчук Т.В. Теорія і практика проведення судово-балістичних досліджень : монографія. Київ : УкрДГРІ, 2015. 274 с.
6. Дворкин А.И. Предварительное исследование вещественных доказательств при расследовании преступлений : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Москва, 1974. 21 с.
7. Арешонков В.В. Щодо мети попередніх криміналістичних досліджень у розслідуванні кримінальних правопорушень. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2019. Вип. № 5. Т. 1. С. 223-228.
8. Щербаковський М.Г. Проведення та використання судових експертиз у кримінальному провадженні : монографія. Харків, 2015. 560 с.
9. Лапта С.П. Правові та наукові основи використання судових експертиз при розслідуванні злочинів : дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Харків, 2006. 234 с.
10. Арешонков В.В. Різновиди та можливості комплексних криміналістичних експертиз у розслідуванні злочинів. *Вісник Академії адвокатури України*. 2017. Т. 14. Ч. 1 (38). С. 205-213.

Арешонков В. В.,
кандидат юридичних наук,
старший науковий співробітник,
провідний науковий співробітник наукової
лабораторії з проблем протидії злочинності
Навчально-наукового інституту № 1
Національної академії внутрішніх справ